तामाकोशी गाउँपालिका, दोलखाको आर्थिक वर्ष ०७९।०८०
को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

तामाकोशी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

जफे, दोलखा

१० असार २०७९

श्री सभाध्यक्ष महोदय तथा गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

तामाकोशी गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको हैसियतले यस गरिमामय गाउँसभा समक्ष आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु । यस घडीमा नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वाधीनता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित, स्वाभिमान, लोकतन्त्र र जनजीवनका लागि भएका विभिन्न आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

निकट विगतमा कोभिड — १९ को विश्वव्यापी महामारीबाट नेपाल र यस तामाकोशी गाउँपालिका समेत अछुतो रहन सकेन । तर स्थानिय सरकारहरुको उपस्थिति र सुझबुझपूर्ण क्रियाशीलताको कारण उक्त महामारीलाई हामीले सफलता पुर्वक व्यवस्थापन गर्न सफल भएको कुरा यस सभा समक्ष राख्न पाउँदा म अत्यन्त गौरवान्वित अनुभुती गरिरहेको छु । यस कार्यमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण निवर्तमान निर्वाचित पदाधिकारी, स्वास्थ्यकर्मी, कर्मचारी, तामाकोशी वासी दाजु भाइ तथा दिदी वहिनी र सम्वन्धित सवैमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।यस महामारीका कारण आफ्नो अमूल्य ज्यान गुमाउनेहरुप्रति हार्दिक श्रदाञ्जली व्यक्ति गर्दछु ।यस विषम परिस्थिति विरुद्ध लड्न मौजुदा स्वास्थ्य उपकरण, स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य सुविधाहरु तथा उपलब्ध श्रोतसाधनको उच्चतम प्रयोग गरी घरघरमा पुगी स्वास्थ्यकर्मी मार्फत नागरिकको कोभिड परीक्षण, गाउँपालिकाले तोकेको तथा घरमै आइसोलेशनमा बसेका व्यक्तिहरुलाई औषधि वितरण, कोभिड १९ अस्थायी हस्पिटल मार्फत उपचारको व्यवस्था लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी गाउँपालिकाले सो महामारीलाई सफलतापूर्वक व्यवस्थापन गरेको छ । सो क्रममा गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका १८ वर्ष भन्दा माथिकालाई पहिलो मात्रा ९०३९ जनालाई, दोश्रो मात्रा ९०९४ जनालाई, बुष्टर डोज ६९७६ जनालाई, १२ देखि १७ वर्ष उमेर समूहका नागरिकलाई पहिलो मात्रा १७९३ जनालाई, दोश्रो मात्रा १६१७ जनालाई र बुस्टर डोज १०८१ जनालाई खोप प्रदान गरिएको छ जसमा सवै उमेर समूहका नागरिकलाई कोभिड १९ विरुद्दको खोप पहिलो मात्रा १०८३२ जना, दोश्रो मात्रा १०७११ जना र बुस्टर डोज ८०५७ जना तामाकोशी वासीहरुले केभिड १९ विरुद्दको खोप प्राप्त गरिसकेको अवस्था छ ।यद्यपि आगामी दिनमा उत्पन्न हुनसक्ने यस किसिमको स्वास्थ्य सम्वन्धी आपतकालिन परिस्थितिलाई नियन्त्रण र व्यवस्थापन गर्नको लागि र अन्य प्रकारका विपद्जन्य परिस्थितिहरुलाई सामना गर्नको लागि आवश्यक जनशक्ति र उपकरणहरुको तयारी गरिएको छ र त्यसलाई अझ थप मजवुत पार्दै लगिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म यस तामाकोशी गाउँपालिकाको आगामी वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

“**तामाकोशी गाउँपालिकाको समृद्धिको आधार, कृषि, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य, जलश्रोत तथा पूर्वाधार**” भन्ने मूल नारालाई आत्मसात् गर्दै यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ । “नागरिक सन्तुष्टि एवं सुख अभिवृद्धि” को अभिप्रायका साथ चुस्त र दुरुस्त प्रशासनिक कार्यविधि अवलम्बन गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षलाई “समृद्ध, आधुनिक, शान्त एवम् स्वस्थ न्यायपूर्ण गाउँपालिका” निर्माणको आधार वर्षको रुपमा लिइनेछ ।

यसैबीच आगामी आर्थिक वर्षलाई दीगो विकास लक्ष्य, १५ औं योजना तथा बागमती प्रदेशको प्रथम आवधिक योजना र तामाकोशी गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजनाले लिएका लक्ष्यहरु प्राप्ति गर्नका लागि कार्यान्वयनको दरिलो आधार खडा गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म स्वास्थ्य,सरसफाई तथा पिउने पानी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

१. कोभिड १९ अस्थायी अस्पताललाई अव उप्रान्त तामाकोशी अस्पतालको रुपमा दैनिक उपचार सेवा सञ्चालन गरी त्यहाँबाट हुने उपचार सेवालाई थप गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाईनेछ ।तामाकोशी अस्पतालबाट हाल उपलव्ध X-ray, Lab तथा भिडियो एक्सरे सेवा, ई सि जि सेवा, पेसेन्ट मोनिटर सेवालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाईनेछ ।साथै तामाकोशी अस्पताललाई स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमको प्रथम सेवा विन्दुको रुपमा सेवा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य बीमा बोर्डबाट स्वीकृति लिइनेछ ।तामाकोशी अस्पतालबाट फार्मेसी सेवा उपलव्ध गराईनेछ ।बहिरङ्ग सेवा, ल्याव सेवा, फार्मेसी सेवालाई विघुतीय प्रणाली मार्फत थप व्यवस्थित बनाईनेछ ।

२. स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहूँच पुऱ्याउने लक्ष्य सहित सबै नागरिकको स्वास्थ्य बीमामा पहूँच सुनिश्चित गरिनेछ । ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित वा अल्पसंख्यक समुदायलाई पारिवारिक स्वास्थ्य बीमा गराउन विशेष प्रोत्साहन उपलब्ध गराइनेछ।

३. हरेक स्वास्थ्य चौकीमा दक्ष जनशक्ति सहित ल्याब सञ्चालन गर्ने नीति अनुरुप हाल सम्म जफे, तामाकोशी अस्पताल, भिरकोट र च्यामा स्वास्थ्य चौकीमा ल्याव सेवा सञ्चालनमा आएकोमा आगामी वर्ष थप एक स्थान झुले स्वास्थ्य चौकीबाट ल्याव सेवा उपलव्ध गराईनेछ ।

४. पालिकाका सबै जनतालाई सर्वसुलभ एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउन च्यामा स्वास्थ्य चौकीबाट सञ्चालन हुने गरी सो एम्बुलेन्स खरिदको लागि प्रकृया अघि बढी सकेको हुँदा आगामी वर्षबाट एम्वुलेन्स सेवा थप उपलब्ध गराईनेछ ।

५. वडास्तरीय सेवाकेन्द्र मार्फत नै ४० वर्षमाथिका नागरिकको रक्तचाप, र मधुमेहका साथसाथै आल्बुमिन जाँच गर्ने तथा बालबालिकाहरुको खोप सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिकामा भ्याक्सिन स्टोरेज तथा वितरण कक्ष स्थापना गरी गाउँपालिका अन्तर्गत पूर्ण खोप सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।

६. पूर्ण स्तनपान र थप तथा पुरक खानाको वर्तमान अवस्थामा तीव्र प्रगति हासिलको लागि आमा समूह तथा सुनौला १००० दिनका घरपरिवारहरुका लागि जागरणमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी ०-२३ महिनाका बालबालिकाहरुको वृद्धि अनुगमन दरमा थप प्रगति हासिलको लागि प्रोत्साहनमूल कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

७. आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा मुखको उपचार (ENT) सेवालाई क्रमशः विकास र विस्तार गरी गाउँपालिकाका ज्येष्ठ नागरिक तथा विकलाँङ्गहरुको स्वास्थ्य जाँच गरी उपचार सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई विशेषज्ञ सहितको घुम्ती सेवामार्फत थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।

८. नागरिक आरोग्य केन्द्र मार्फत मौलिक तथा वैकल्पिक उपचारको व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी वनाउँदै लगिनेछ ।

९. विद्यालयमा स्वास्थ्य आधारभूत स्वास्थ्य सचेतना र स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी गर्ने हेतुका साथ अगाडि बढाइएको एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रमलाई अझ विस्तार र प्रभावकारी बनाउँदै लैजानका लागि प्रदेश सरकारको कार्यक्रममा थप विस्तार गर्नका लागि प्रदेश सरकारसँग विशेष पहल गरिनेछ । विद्यालय मार्फत वालबालिका हेरचाह र स्वास्थ्य तथा आहार सम्बन्धी आधारभूत तालिम दिईनेछ ।

१०. महिलाहरुमा देखिने पाठेघरको क्यान्सर, आङ खस्ने तथा स्तन क्यान्सर समस्यालाई न्युनीकरण गर्न विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ । बालबालिकाहरुको स्वास्थ्य समस्या समाधान गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

११. जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पार्ने सूर्तीजन्य पदार्थ, मदिरा तथा अखाद्य वस्तुहरुको मिसावट र प्रयोगलाई नियन्त्रण र नियमन गरिनेछ ।

१२. सुरक्षित मातृत्वका लागि ग्रामिण अल्ट्रा साउण्ड कार्यक्रमलाई क्रमशः विस्तार गर्दै लगिनेछ । प्रजनन स्वास्थ्य, सुरक्षित मातृत्व एवम् बाल तथा शिशु स्वास्थ्य सेवाको बारेमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याई आगामी २ वर्ष भित्र पूर्ण संस्थागत सुत्केरी पालिका घोषणा गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

१३. गम्भीर प्रकृतिको रोगको उपचारमा सहयोग पुर्‍याउन नागरिक स्वास्थ्य उपचार सहायता कोष मार्फत सहायता प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । गाउँमा बसोबास गर्ने नागरिकका लागि अनिवार्य स्वास्थ्य वीमा कार्यक्रमलाई विस्तार र प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।

१४. प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सञ्चालित गाउँघर क्लिनिकलाई निरन्तरता दिई थप व्यवस्थित गर्दै आवश्यकता अनुसार उक्त गाउँघर क्लिनिकलाई सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइमा क्रमशः परिणत गरिनेछ ।

१५. सुत्केरी पश्चात हुने अवान्छित संक्रमण रोक्न ३ र ७ दिनमा स्वास्थ्य जाँच गर्न घरघरमै नर्सिङ स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१६. हरेक स्वास्थ्य चौकीहरुमा सुत्केरी गराउन आउने हेरालुको लागी झुले र भिरकोट स्वास्थ्य चौकीमा Maternity Waiting house (खाना, वस्न समेतको व्यवस्था) स्थापना गरिनेछ । सुत्केरी गराउन खटिने स्वास्थ्यकर्मीले अन्यत्र रिफर गरेको खण्डमा काठमाडौंसम्म लैजाने क्रममा लाग्ने खर्चको एकतर्फी यातायात खर्च पालिकाले व्यहोर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१७. महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाई यातायात तथा खाजा खर्चको व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१८. स्वास्थ्य चौकीहरुबाट सञ्चालन भईरहेको सेवाहरुको बारेमा सामाजिक परिक्षण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१९. कोभिड – १९ जस्ता स्वास्थ्य महामारी र रोगहरुको रोकथाम नियन्त्रण तथा निगरानीका लागि सरोकारवाला पक्षहरुसँग अन्तरक्रिया गरी आवश्यकताअनुसार Rapid Response Team परिचालन गरिनेछ ।

२०. विभिन्न सरुवा रोग, असाध्य रोग तथा मानसिक रोग नियन्त्रणका लागि अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

२१. परम्परागत पानी, पोखरी, ढुँगेधारा र मूलको संरक्षण गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरी भौगालिक र प्राकृतिक स्वरुपको समेत जगेर्ना गरिनेछ ।

२२. मानव मल मूत्र र फोहोर पानीको उचित व्यवस्थापन गरी वातावरणीय स्वच्छता कायम गर्ने अभियानको प्रारम्भ गरिनेछ ।

२३. नकुहिने फोहोरको दिगो व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त स्थल पहिचान गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । गाउँपालिकालाई प्लाष्टिक मुक्त बनाउन अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

२४. पिउने पानीका स्रोतहरुको पहिचान, पुराना धारा एवं ट्याङकीहरुको मर्मत सम्भार गरी पिउने पानीको उचित व्यवस्था गर्न एक घर एक धारा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । हरेक वडाको खानेपानी योजनामा दक्ष प्लम्बरको व्यवस्थाको लागी तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

२५. पिउने पानीको दिगो स्रोत उपलब्ध नभएका स्थानहरुमा वैकल्पिक स्रोतको पहिचान गरिनेछ । शुद्ध पिउने पानी हरेक व्यक्तिको अधिकारको रुपमा मनन् गर्दै पानी शुद्धिकरणका प्रविधि तथा तरिकाहरु प्रचारप्रसार गरी स्वच्छ पानी सुनिश्चितताका लागि फिल्टर प्रयोगलाई प्रवद्धन गर्न जनस्तरमा चेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२६. गाउँपालिकालाई पूर्ण सरफाईयुक्त गाउँपालिका बनाउनका लागि हरेक वडामा ***मेरो घर सफा घर, हाम्रो विद्यालय सफा विद्यालय*** अभियान सञ्चालनमा ल्याइनेछ । "हाम्रो स्वास्थ्य हाम्रो सरोकार" अभियान सञ्चालनमा ल्याई स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतनात्मक कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म कृषि, सहकारी तथा पशु विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

२७. तामाकोशी गाउँपालिकाका कृषकहरुलाई व्यासायिक खेती तर्फ आकर्षिकत गर्न, युवा पुस्तामा श्रम प्रति सकारात्मक दृष्टिकोण विकास गर्न तथा पालिकास्तरीय नमुना कृषि श्रोत केन्द्रको रुपमा विकास गर्दै लैजाने उद्देश्यले कृषिमा आकर्षित गर्न निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको श्रम सहभागितामा उच्च प्रविधियुक्त गाउँपालिकास्तरीय नमुना कृषि फर्म सञ्चालनमा ल्याईनेछ।

२८. कृषि तथा पशुपंछीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्नका निमित्त एक वडा एक उत्पादन पकेट क्षेत्र कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ। साथै, कृषि तथा पशुपंछी बीमा, सिविर तथा उत्पादनमा अनुदान दिइने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।

२९. संघीय सरकारको नीति अन्तर्गत एक गाउँ, एक कृषि तथा पशु प्राविधिक निरन्तरता दिन आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।

३०. गाउँपालिका तथा अन्य निकायबाट प्रदान गरिने सेवा सुबिधाहरु जस्तै अनुदान, तालिम तथा बजारीकरणको व्यवस्थालाई कृषक समूह \ कृषि फर्म मार्फत सञ्चालन गर्नका निमित्त कृषि तथा पशुपालन समूह परिचालन गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईनेछ। साथै, किसान सूचिकरण कार्यक्रममा सूचिकृत कृषकहरू नामावली तयार गरी छुटेका किसानहरूलाई सो प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ।

३१. रासायनिक विषाधीको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गरी प्राङ्गारिक खेती प्रवर्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।

३२. किवी खेतीको सम्भाव्यता र कृषकहरूको त्यसप्रतिको चाहानालाई ध्यानमा राखी किवीको उत्पादन तथा व्यवसायीकरण गर्ने लक्ष्यका साथ किवी पकेट कार्यक्रम निरन्तरता गरिनेछ।

३३. दूध तथा मासुको उपलब्धता बढाउन नश्ल सुधार कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ। साथै, पशुपंछीको उत्पादकत्वलाई मध्यनजर गर्दै कृतिम गर्वधान सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

३४. आलु उत्पादन हुने क्षेत्रहरूमा आलु चिप्स मेसिन प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।

३५. पोखरेली धान, कोदो, जौ, कागुनो तथा फापर जस्ता स्थानीय पोषिलो रैथाने बालीको उत्पादन तथा उत्पादकत्वलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

३६. माटो परीक्षण गरी स्वाईल हेल्थ कार्ड वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिई माटोको प्रकार, गुणस्तर र हावापानी अनुकूल खेती गर्न एवं उचित मात्रामा मल, बीउ र विषादीको प्रयोग गर्न प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ।

३७. कृषि तथा दुग्ध उत्पादनको सम्भावना भएका गाउँपालिकाको क्षेत्रहरुमा कृषि तथा दुग्ध उपज संकलन केन्द्र, हाट वजार तथा शीत भण्डारण स्थलहरु क्रमागत रुपमा स्थापना गर्दै लगिनेछ। उत्पादन भएका सामाग्रीहरूको बिक्री वितरण, व्यवसायीकरण तथा बजारीकरणको सुनिश्चितता मार्फत उत्पादन तथा आम्दानी बृद्धि गर्न सहयोग पुऱ्याइनेछ। साथै, अनुदानमा उपलब्ध हुने रासायनिक मल कृषकहरूलाई सहुलियतमा प्रदान गरिने व्यवस्था गरिनेछ।

३८. कृषि मेला तथा जैविक मल प्रदर्शनी कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ।

३९. बाली तथा माटो परीक्षण सिविर सञ्चालन गरिनेछ। साथै, वडा स्तरीय कृषक भेला तथा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

४०. कृषि एवं पशु विकासको क्षेत्रको व्यवसायीकरण, विविधिकरण एवं यान्त्रीकरणका लागि आवश्यक सामाग्री तथा प्राविधिकको व्यवस्था गरिनेछ। साथै, यस कार्यलाई सहजीकरण गर्न संघीय सरकार एवम् प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ।

४१. तरकारी, मसलाबाली, फलफूल, जडिबुटि, डालेघाँस एवं पोसिला हिउँदे, बर्षे तथा बहुवर्षे घाँसका वीऊ एवं विरुवाको सुलभ मूल्यमा वितरणको व्यवस्था गरी पकेटका क्षेत्रका रूपमा स्थापना गरिनेछ। सथै, प्रविधियुक्त नर्सरी स्थापनाको कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईनेछ।

४२. विद्यमान जुनोटिक रोग, फौजी किरा प्रकोप जस्ता रोगको बारेमा जनचेतना कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाई रोग नियन्त्रण कार्यमा निरन्तरता दिईनेछ।

४३. कृषक वाली तथा पशु बीमालाई प्रभावकारी बनाउँदै कृषकलाई खाद्य श्रृखलामा आवद्ध गराई कृषि एवं पशु उपज निर्यात गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ।

४४. उत्पादन र बजारको सम्भाव्यताको आधारमा क्षेत्र पहिचान गरी गाई भैंसी, बाख्रा र बंगुर प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

४५. गाई/भैंसी सुत्केरी स्याहार स्वरूप प्रति सुत्केरी एक हजार रुपैयाँका दरले अनुदान दिने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

४६. लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका भेडा पालन व्यवसायलाई संरक्षण गरी ऊन र मासु उत्पादनमा बृद्धि गर्न भेडा प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

४७. गाउँपालिका भित्र रहेका पशुपंक्षीहरु स्वस्थ राखी आयआर्जन बृद्धि गर्न सम्पूर्ण पशुपंक्षीपालक कृषकहरुका पशुपंक्षीहरुलाई रोग निदान गरि पशु उपचार/पशु स्वास्थ्य शिविर/रेविज रोग नियन्त्रण शिविर मार्फत उपचार तथा खोप सेवा संचालन गरिनेछ।

४८. व्यवसायिक पशुपालक कृषकहरुलाई प्रति लि. दूध उत्पादनमा अनुदान दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।

४९. समयानुकुल उत्कृष्ट कृषि तथा पशुपालन फर्महरुको अध्ययन अवलोकन भ्रमण गराईनेछ।

५०. एक वडा एक उत्कृष्ट कृषक समूह/कृषि फर्म पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ।

५१. गाउँपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र दर्ता भएका सहकारीहरूको बार्षिक एक पटक सघन अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ। सघन अनुगमनबाट प्राप्त प्रतिबेदनका आधारमा सहकारी संस्थाहरूको व्यवस्थापकीय

क्षमता विकास, संस्थागत सुशासन लगायतको बिषयमा थप योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

५२. गाउँपालिका भित्र दर्ता भएका सहकारीहरूलाई एक आपसमा एकीकरण गर्न प्रोत्साहन गर्ने नीति ल्याईनेछ।

५३. सहकारी संस्थाहरूको साझेदारीमा सहकारी व्यवस्थापन तथा लेखापालन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिनेछ।

५४. सहकारी संस्थाका सदस्यहरूलाई उत्कृष्ट सहकारी संस्थाहरूको अध्ययन अवलोकन भ्रमण गराईनेछ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म शिक्षा सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

५५. *"तामाकोसीको इच्छा- सूचना प्रविधीमैत्री गुणस्तरीय विद्यालय शिक्षा "* भन्ने नारालाई मुर्तरुप दिन **तामाकोसी गाउँपालिकामा डिजिटल डिभाइड अन्त्य गर्न सूचना प्रविधिमैत्री विद्यालय स्थापना आयोजना** यसै वर्ष भित्र सम्पन्न गरि गाउँपालिकाभित्र संचालित विद्यालयलाई **उच्च गतिको इन्टरनेटको** पहुँचका साथै सुचना प्रविधिमा आधारित शिक्षण सिकाईको लागी सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक कर्मचारीलाई आधारभूत कम्प्युटर तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।

५६. पेपर पेन्सिल टेस्टमा आधारित परीक्षण पद्धतिलाई समयानुकूल परिमार्जन गरी सिकाई उपलब्धि दर र प्राप्त परिणाममा सुधार गरिनेछ । SEE तथा आधारभूत तहमा परीक्षामा उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने विद्यालय, शिक्षक तथा विद्यार्थी सम्मान कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५७. सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी सहभागिता वृद्दि गर्न कक्षा १-३ मा अध्ययनरत सम्पुर्ण विद्यार्थीलाई **विद्यालय पोषाकको** व्यवस्था गरिनेछ।

५८. गाउँपालिका भित्र संचालित आधारभुत तथा माध्यमिक विद्यालयहरुमा अध्ययनरत छात्राहरुको विद्यालय नियमितताको लागि स्यानिटरी प्याडको प्रयोग र व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

५९. आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यार्थी तथा प्रारम्भिक वालकक्षामा निर्धारित मापदण्ड अनुरुप बसाई व्यवस्था र सरसफाईलाई ध्यान दिई फर्निचर , सिकाई सामग्री, मनोरञ्जन सामग्री, अडियो भिडियो सामग्री सहित आकर्षक र बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन गर्न आवश्यक पुर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ ।

६०. गाउँपालिकाका भित्र संचालित सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई भौतिक पूर्वाधार सम्पन्न गराई **साक्षरता शिक्षा,निरन्तर शिक्षा अभिभावक शिक्षा तथा सचेतनामूलक** कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

६१. गाउँपालिका सरहदभित्र संचालित विद्यालयहरुको शैक्षिक कार्यक्रममा एकरुपता कायम गर्न वार्षिक शैक्षिक कार्यपात्रो तथा शैक्षिक बुलेटिन प्रकाशन गरिनेछ ।

६२. आवश्यकताका आाधारमा शिक्षकको दरबन्दी मिलान गरी शिक्षक विद्यार्थी अनुपात मिलाइनेछ । उपयुक्त मापदण्ड तय गरी विद्यालय **गाभ्ने एवं कक्षा थपघट** गरिनेछ ।

६३. उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने शिक्षक तथा कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्दै निजहरुको वृत्ति विकासलाई विद्यालयको विषयगत नतिजासँग आवद्ध गरिनेछ । शिक्षण सिकाई क्रियाकलापलाई थप प्रभावकारी गराउन श्रव्य दृश्य प्रणालीबाट योजनाबद्ध शिक्षण क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६४. विद्यालयहरुलाई मर्यादित, अनुशाशित एवं व्यवस्थित बनाइ शैक्षिक विकासमा सघाउन गाउँ शिक्षा समिति, वडा शिक्षा समिति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरुलाई थप जिम्मेवार बनाइनेछ । शिक्षक विद्यार्थी अभिभावक सम्बन्ध सुमधुर बनाउन शिक्षक ,विद्यार्थी तथा अभिभावक संग अन्तरकृया कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।

६५. गाउँपालिका सरहद भित्र रहेका विद्यालयहरुबिच शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न तहगत रुपमा **अन्तर विद्यालय अतिरिक्त क्रियाकलाप प्रतियोगिता** संचालन गरिनेछ ।

६६. शिक्षकहरुलाई तहगत तथा विषयगत रुपमा छोटो तथा लामो अवधिको तालिमको आयोजना गरी थप ज्ञान, सिपको विकास गराई शिक्षण सिकाई सहजीकरण प्रक्रियालाई सरलीकरण गर्दै लगिनेछ । साथै प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरुलाई विद्यालयप्रति जिम्मेवार बनाई शैक्षिक विकासमा क्रियाशिलल बनाउन क्षमता विकासको तालिमद्वाराारा सशक्त बनाई **प्रशासनिक र व्यवस्थापकिय** क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

६७. खेलकुदको माध्यमबाट सक्षम र अनुशासित नागरिक उत्पादनमा सहयोग **पुरयाई खेल क्षेत्रको विकासमा सहयोग गर्न गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता संचालन तथा राष्ट्रपति खेलकुद प्रतियोगितालाई थप व्यवस्थित** गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।

६८. विषयगत शिक्षक व्यवस्था गरी गुणस्तरीय शिक्षाको प्रत्याभुती गर्न संचालित **विद्यालय शिक्षक अनुदान** कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै रिक्त शिक्षक पदमा शिक्षक पदपुर्ति गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ।

६९. **विश्व स्काउटको सिद्धान्त, मूल्य र मान्यताका साथै नेपाल स्काउटको** ऐन,नियम तथा राष्ट्रिय प्रधान कार्यालयका नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनका लागि स्थानीय स्काउटको कार्यालयलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

७०. वालविकास,विद्यालय कर्मचारी तथा सहयोगीको नेपाल सरकारले तोकेको न्युनतम पारिश्रमिक उपलब्ध गराउन गाउँपालिकाबाट थप **बजेट विनियोजन** गरिनेछ ।

७१. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत सम्पुर्ण विद्यार्थीको विद्यालय शिक्षा पछिको उच्च शिक्षामा पहुँच सुनिश्चिताको लागि विद्यार्थी सहयोग बचत अभियान कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

७२. शैक्षिक विकासको मार्गचित्र तयार गरि शैक्षिक निति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन तथा शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्दि गर्न गाउँ शिक्षा योजना निर्माण गरिनेछ।

७३. शिक्षकहरुको मनोबल उच्च बनाई शिक्षण पेशाप्रति अभिरुचि जगाउन नियमित प्रधानाध्याकहरुसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम तथा शिक्षक महासंघ मार्फत शैक्षिक क्रियाकलाप संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।

७४. सामुदायिक विद्यालयहरुको वृहत्तर विकासको साथै कार्यक्रम कार्यान्वयन र शिक्षण सिकाइमा सहयोग गर्न प्रभावकारी ढङ्गले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ।

७५. यसै शैक्षिक सत्रदेखि लागु गरिएको स्थानीय पाठ्यक्रमको पठनपाठन कार्यलाई व्यवस्थित गर्न पाठ्यपुस्तक लेखन तथा छपाई गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म सडक यातायात तथा पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

७६. गाउँपालिकाको **Lifeline** को रुपमा रहेको जफे– मालु– हाँवा जिरी सडक र भिरकोट– झुले– छौंडे–खावा सडकलाई स्तरोन्नती गर्न संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय र पहल गरिनेछ । एक वडा एक विशेष महत्वको सडकलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७७. मुख्य चाडबाडलाई मध्यनजर गर्दै वर्षायाम सकिनासाथ सडक सरसफाई यान्त्रिक उपकरणको प्रयोग गरि हुँदै आएकोमा सो कार्यलाई श्रममा आधारित स्वरोजगारमूलक विधिमार्फत सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

७८. गाउँपालिका भित्रको यातायातलाई वाह्रै महिना सञ्चालन गर्न सडकको स्तरोन्नति गरिनेछ । विभिन्न प्राकृतिक कारणले अवरुद्ध सडक सुचारु गर्न "आकस्मिक मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन कोष" बाट खर्च गर्न सकिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

७९. ग्रामीण सडकको दिगो सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त प्रविधिको विकास गरी स्तरोन्नति गरिनेछ । पानीको वहावबाट हुने क्षति कम गर्न सडकको दायाँ बायाँ नालीको निर्माणलाई अनिवार्य गरिनेछ ।

८०. गाउँपालिकाका सडकहरुमा सडक श्रृखला (**Road Chainage**) निर्माण गरिनेछ । सडकको जग्गा कित्ता काट गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ । सडकको चौडाई, घुम्तिको दुरी **Road** को **Grade** व्यवस्थापनका लागि इन्जिनियरिङ मापदण्ड अनुसार कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाइनेछ । सडकको दायाँ वायाँ गरिने वृक्षारोपण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८१. गाउँपालिकाको केन्द्रबाट वडाको केन्द्रसम्म पुग्ने सुरक्षित र भरपर्दो सडक निर्माण गरी क्रमिक रुपमा सार्वजनिक यातायातको व्यवस्था गर्न आवश्यक तयारी थालिनेछ ।

८२. गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालय सञ्चालनका लागि व्यवस्थित र सुविधायुक्त भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । गाउँपालिका भित्र आवश्यक रहेका थप विद्यालय भवन, स्वास्थ्य चौकी, मठ मन्दिर आदिको निर्माण गरिनेछ । ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र थप गर्दै लगिनेछ ।

८३. सहभागितामूलक विकास कार्यका लागि जनताको सक्रिय एवं अर्थपूर्ण सहभागिता अभिवृद्धि गर्न विकासमा साझेदारी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । यसका लागि आवश्यक समपूरक कोष (**Matching Fund**) मा थप बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

८४. गाउँपालिका भित्र भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माणका लागि अनिवार्य गरिनेछ ।

८५. गाउँपालिका भित्र आवश्यक स्थानहरुमा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८६. गाउँपालिका अन्तर्गत प्रत्येक वडामा सम्पन्न भएका योजनाहरु हस्तान्तरण गरी गुणस्तरता कायम राख्नका लागि मर्मत संभार कोषबाट मर्मतको व्यवस्था गरिनेछ ।

८७. गाउँपालिका अन्तर्गत प्रत्येक वडाहरुमा संचालन गरिने योजनाहरु डिजाइन तथा लगत इस्टिमेट अनुसार कार्यान्वयन गर्नका लागि उपभोक्ता समितिहरुलाई उचित तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

८८. प्राविधिक कर्मचारीहरुको सीप विकासको लागि कम्प्युटर तथा सार्वजनिक खरिद ऐन सम्बन्धी तालिमको आवश्यकता महसुस गरी तालिम दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब वन, वातावरण तथा भू–संरक्षण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

८९. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका प्राकृतिक सम्पदाको दीगो उपयोगको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

९०. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका वन सम्पदा एवं वन क्षेत्रलाई सामुदायिक वन, कवुलियती वनको रुपमा व्यवस्थित गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९१. सडक किनारामा हुन सक्ने भूक्षयलाई रोक्न आर्थिक लाभ समेत प्राप्त गर्न सकिने अम्रिसो लगायतका बिरुवाहरु रोप्ने कार्य गर्न समुदायसँग सहकार्य गरिनेछ ।

९२. जमिन खाली रहन नदिन उपयुक्त भू–उपयोग नीति अनुरुप जमिन तथा सडक आसपासमा वृक्षारोपणका लागि आवश्यक विरुवाहरु हाइटेक नर्सरीमा उत्पादन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

९३. पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्रहरुमा भूक्षय एवं पहिरो नियन्त्रणका विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

९४. उपयुक्त सार्वजनिक स्थलमा वर पिपल रोपी संरक्षण गर्ने व्यक्तिलाई विशेष सम्मान गरिनेछ । पहिरोको जोखिम तथा भुक्षय ग्रस्त क्षेत्रहरुमा बाँस, लगायत अन्य उपयुक्त विरुवा रोप्नु संरक्षण एवं उपयोग कार्यमा निम्न आय भएका व्यक्ति, भूमिहिन किसान तथा अल्पसंख्यकको संलग्नताको सुरुवात गरिनेछ ।

९५. जमिनको प्रकृति अनुकुल हुने गरी एक घर ५ वृक्ष अनिवार्य गर्दै मेरो घर मेरो बँगैचा मेरो फूलवारी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

९६. प्रत्येक वडाहरुमा बाल उद्यान, पिकनिक पार्क, आरोग्य केन्द्र निर्माण कार्य क्रमागत रुपमा गरी यस अघिको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९७. हावापानी सुहाउँदो जडिबुटी खेतीका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । गाउँपालिका भित्र जडिबुटी प्रशोधन केन्द्र स्थापना गरी बजार मूल्य र उपयोगिताका आधारमा सुगन्धित तेल उत्पादन गरी उचित विक्रि वितरणको व्यवस्थाका लागि संम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

९८. खेर जाने वन पैदावरबाट कागज उत्पादन एवं वैकल्पिक ऊर्जाको विकासका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । हरेक वडालाई धुवाँमूक्त बनाउन धुवाँरहित सुधारिएको चुल्हो तथा विद्युतिय चुल्होको प्रयोगलाई प्रोत्साहित गर्ने कार्यलाई निरन्तता दिइनेछ ।

९९. सामुदायिक वन, कवुलियती वन र राष्ट्रिय वनमा फलफुल जन्य विरुवाहरु रोपी वनजंगल हराभरा कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।

१००. सामुदायिक वन तथा कवुलियत वनसँग सहकार्य गरी सल्लोजन्य रुखहरु विस्थापन गरी डाले घाँस तथा उपयुक्त किसिमका विरुवा रोप्ने कार्यको प्रारम्भ गरिनेछ

१०१. सामुदायिक वन व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी वनाइनेछ ।

१०२. खाली भएको क्षेत्रमा वृक्षारोपन गर्ने र डढेलो नियन्त्रमा सचेतना कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।

१०३. पर्यटन प्रवर्धनको लागि जनताले अवलम्वन गर्ने सवै धर्मका सास्कृतिक पहिचानलाई सरक्षण गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

१०४.उपलब्ध स्रोत साधनको महत्तम रुपमा परिचालन गरी दीगो आर्थिक विकास तर्फ अग्रसर रहने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।

१०५.आर्थिक विकासद्धारा प्राप्त उपलब्धीहरुको न्यायोचित वितरण गरी समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको विकास गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

१०६.समाजका हरेक पक्षको आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणका लागि अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न उपलब्ध स्रोत साधनको समुचित उपयोगको नीति अवलम्बन गर्दै स्थानीय स्तरमा खेर गईरहेको श्रमलाई उत्पादनमा जोड्ने एवं हाते सीपमूलक लघु उद्यम कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०७.व्यवसायिक क्षेत्रमा लाग्न चाहने युवाहरुलाई आधारभुत तालिम, यन्त्र, उपकरण सहयोग तथा अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१०८.पूर्ण रोजगारको अवस्थामा नरहेका यूवाहरुलाई उद्यमशील बन्न स्वरोजगारमुखी सीप र उपयुक्त प्रस्तावपत्रको आधारमा वीऊ पूँजीको स्थापना गर्दै प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१०९.गाउँपालिका भित्र उत्पादनमुलक व्यवसाय सञ्चालन गरी उद्यमशीलता विकास गर्न प्रोत्साहन अनुदान एवं सहुलियत दरको ऋण प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

११०.स्थापित र सञ्चालित कृषि उपज केन्द्रहरुलाई विक्रि केन्द्रको रुपमा विकसित गरिनेछ ।

१११.गाउँपालिका स्तरमा एक औद्योगिक क्षेत्र स्थापनाका लागि उपयुक्त स्थल पहिचान गरी आवश्यक तयारी अगाडि बढाइनेछ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म कला, साहित्य, संस्कृति तथा पर्यटन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

११२.स्थानीय समुदायहरुद्धारा उत्पादित मौलिक र परम्परागत हस्तकला तथा अन्य सामाग्रीको बजार व्यवस्थापनको उचित प्रबन्ध मिलाईनेछ ।

११३.पर्यटनलाई गरीबी निवारणसँग आबद्ध गरी प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

११४.पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण पर्यटक स्थलको खोजी, पूर्वाधारको निर्माण, विकास र सञ्चालन गर्न विविध क्रियाकलाप र गतिविधि अपनाइने छ ।

११५.ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा साँस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, संवर्धन र विकासका लागि स्थानीय जनसहभागितामा आधारित कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

११६.स्थानीय संस्कृति र कलाको विकास गरी स्थानीय सिर्जनशीलतालाई प्रोत्साहन गर्न "एक क्षेत्र एक पहिचान" कार्यक्रम अगाडि बढाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

११७.गाउँपालिका भित्रको भौगोलिक विशिष्टतालाई मध्यनजर गर्दै जातिय तथा धार्मिक सम्प्रदायका बीच सहिष्णुताको थप प्रवर्द्धन गर्न सामाजिक — साँस्कृतिक बहुलवादको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

११८.नेपाली भाषा, साहित्य, कला, स्थानीय भाषा एवं संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्द्धन एवं प्रचार प्रसार गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

११९.गाउँपालिका सरहदभित्र रहेका देउरालीहरु, पोखरीहरु, ऐतिहासिक गढी, मठमन्दिर, घाटहरु, चर्च, गुम्बा जस्ता साँस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ । सल्लेपोखरीस्थित ऐतिहासिक गढी

रहेको स्थानमा समेत पर्यटन प्रवर्द्धन हुने गरी सो आसपासको क्षेत्रमा पार्क निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

१२०.हरेक वडामा रहेका साँस्कृतिक सम्पदाको पहिचान गरी तिनीहरुलाई सांस्कृतिक—पर्या—पर्यटन क्षेत्र (Eco-Cultural Tourism Hub) को रुपमा विकास गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१२१.र्‍याफटिङ, प्याराग्लाइडिङ, पदमार्ग, रक क्लाइमिङ जस्ता पर्यटनसँग सम्बन्धित कार्यका लागि पूर्वाधार विकास गर्न तालिमको आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ तथा निजी क्षेत्रलाई सहकार्य गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । तामाकोशी गाउँपालिकाको प्राकृतिक कौमार्यता एवं सौन्दर्यता (Natural Virginity and Beautiness) लाई पर्यटन प्रवर्द्धनसँग जोड्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१२२.स्थानीय संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि निर्मित जातिय संग्रहालयहरुलाई सञ्चालनमा ल्याई अन्य निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । आदिवासी जनजाति एवं अल्पसंख्यक समूदायको बाहुल्यता रहेको क्षेत्रमा होम स्टे सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधारको निर्माण गरिनेछ ।

१२३.सितापाइला—देउराली—घोरेनागी, हल्लिने ढुङ्गा क्षेत्रलाई रामायण सर्किट अन्तर्गत पर्ने जनकपुर—हनुमन्ते — गौरिशंकर हिमालसँग गाँसी पर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म यूवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

१२४.कोभिड — १९ का कारण वैदेशिक रोजगारीबाट फर्कन बाध्य युवालाई केन्द्रित गरी वैदेशिक रोजगारीबाट आर्जन भएका ज्ञान, सीप, प्रविधि, पुँजी र अनुभवलाई उपयोग गर्ने क्षेत्र पहिचान गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।

१२५.पुस्तौदेखि अङ्गिकार गरिएका परम्परागत पेसा जगेर्ना र प्रवर्द्धन गरी क्रमशः व्यवसायीकरण गर्ने कार्यमा युवा शक्ति परिचालन गरिनेछ ।

१२६.युवा लक्षित व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न सहकारीको माध्यमबाट सहुलियतपूर्ण कर्जाको व्यवस्था गरिनेछ ।

१२७.युवा क्लबलाई प्रोत्साहन गरी सामाजिक तथा आर्थिक विकास एवम् कार्यमा युवाशक्तिलाई परिचालन गरिनेछ ।

१२८.स्थानीय प्रतिभाशाली खेलाडीहरुलाई प्रोत्साहन गर्न प्रशिक्षण तथा विभिन्न किसिमका खेलकुद प्रतियोगिताहरु आयोजना गरिनेछ ।

१२९.समाजमा विद्यमान सामाजिक भेदभाव तथा अमानवीय क्रियाकलापको अन्त्यका लागि युवा परिचालन गर्न स्थानीय संस्था,गैरसरकारी संस्थासँगको सहकार्यमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

१३०. युवाहरुमाझ अनुशासित, मर्यादित, मुलुकप्रति सकारात्मक सोच र सुनौलो भविष्यको योजना सहितको भावना जागृत गराउन जीवन वृत्ति परामर्श केन्द्र (Career Counselling Center) स्थापना गरिनेछ ।

१३१.लागु औषध, दुर्व्यसनिमा लागेका युवाहरुलाई सो दुर्व्यसनीबाट छुटाउन मनोपरामर्श समेतको व्यवस्था गरी आवश्यक कार्यहरुको थालनी गरिनेछ ।

१३२.युवाहरुमा उद्यमशिलता विकास, नेतृत्व विकास एवं समाजप्रतिको उत्तरदायित्ववोध गराउन तालिम, अभिमुखिकरण कार्यक्रमको सञ्चालन गरिनेछ ।

१३३.युवाहरुको समूह, अध्येता वा विशेष अध्ययन अनुसन्धान केन्द्रहरुलाई सिपमुलक कार्यक्रम तथा स्थानीय रोजगारको प्रवर्द्धन गर्दै लघु उद्यम शुरु गर्न प्रोत्साहन, अनुदान एवं सहुलियत ऋण प्रदान गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३४.वडा नं. ५, शहरेको भञ्ज्याङमा निर्मित खेलमैदानलाई विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनले औल्याए बमोजिम पूर्वाधार सम्पन्न रंगशालाको रुपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।

१३५.निर्माणाधीन खेलमैदानहरुलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव सूचना प्रविधि, सञ्चार तथा सुशासन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह एवं संस्थागत विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

१३६.नेपाल सरकारले अघि सारेको स्थानीय तहका सबै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सामुदायिक विद्यालयहरुमा तीव्र गतिको इन्टरनेट सेवा विस्तार कार्यक्रम गाउँपालिका मार्फत पूर्णरुपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यक थप बजेटको व्यवस्था गरिनेछ।

१३७.गाउँपालिका र सबै वडा कार्यालयहरुमा डिजिटल नोटिस बोर्ड तथा डिजिटल नागरिक वडापत्रहरु राखिनेछ ।

१३८.निर्वाचित जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, विद्यालय र संघसंस्थाका कर्मचारीहरुलाई डिजिटल साक्षरता (Digital Literacy) अभिबृद्धि अभियानमार्फत व्याप्त Digital Divide न्यूनिकरण गर्नका लागि सूचना प्रविधि सम्बन्धी तालिमका कार्यक्रमहरु सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३९.गाउँपालिका केन्द्रमा एक सूचना प्रविधि सेवा केन्द्र स्थापना गरिनेछ । सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन "डिजिटल तामाकोशी कार्यक्रम" सञ्चालन गरिनेछ ।

१४०.योजना, राजश्व संकलन तथा वडा र गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराईने सम्पूर्ण सिफारिस सम्बन्धी कामकाजलाई चुस्त, दुरुस्त र पारदर्शी बनाउन सफ्टवेयरहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।

१४१.विभिन्न कार्यालयहरु र मुख्य सार्वजनिक स्थल तथा गाउँपालिका प्रवेश गर्ने मुख्य नाकाहरुमा CCTV जडान गरी सुरक्षा निगरानी गर्ने व्यवस्थालाई थप मजबुद गरिनेछ ।

१४२.गाउँपालिकामा डाटा सेन्टर स्थापना गर्ने उद्देश्य स्वरुप गाउँपालिकामा केन्द्रिकृत सर्भर (Centralized Server) स्थापना गरी मातहतका सबै कार्यालयहरुलाई सञ्जाल मार्फत जोडी सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित विविध गतिविधिहरुलाई प्रविधिमैत्री बनाईनेछ ।

१४३. गाउँपालिकाका सबै कार्यालयहरुमा अनिवार्य विद्युतीय हाजिरी लागु गरिदै लगिनेछ र CCTV जडानलाई निरन्तरता दिदै मर्मत तथा अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१४४.गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सरकारी निकायहरुमा क्षतिपुर्ति सहितको नागरिक वडापत्रलाई दैनिक सेवा प्रवाहमा जोडिनेछ र कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि गर्न समय समयमा आवश्यक तालिमहरु प्रदान गरिनेछ ।

१४५.सरकारी, गैर सरकारी, सामाजिक संघसंस्थाहरुको वजेट तथा कार्यक्रमलाई गाउँपालिकाको वार्षिक बजेट, योजना तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहिकरण गरी सहकार्य तथा समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म राजश्व संकलन र परिचालन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१४६. म्यानुअल रुपमा रसिद काटी राजश्व संकलन गर्दै आइएकोमा सो पद्यतिलाई विस्थापन गरी कम्प्युटरीकृत राजस्व व्यवस्थापन प्रणाली प्रयोगमा ल्याई राजश्व संकलन प्रक्रियालाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।

१४७. एकीकृत सम्पत्ति कर तथा व्यवसाय करको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कानुनी तथा प्रक्रियागत व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१४८. आम जनतामा कर तथा राजश्वको महत्वका बारेमा सुसूचित गराउने हेतुका साथ करदाता शिक्षा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म सामाजिक सेवा तथा समावेशी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१४९. वृद्धबृद्धा, पिडित, असहाय तथा विपन्न महिलाहरुको निमित्त सुरक्षित आवास निर्माण कार्य हरेक वडामा विस्तार गरिनेछ ।

१५०. लक्षित वर्गको आर्थिक– सामाजिक– सांस्कृतिक रुपान्तरण गर्न आय आर्जन, नेतृत्व विकासका लागि आय आर्जन क्षमता विकास र सशक्तिकरणका कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१५१. ज्येष्ठ नागरिक तथा विकलाङ्ग नागरिकहरुको लागि सरल जीवन व्यतित गर्न आवश्यक विशेष कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१५२. बहुविवाह, दाईजो प्रथा, जातिय छुवाछुत, अनमेल विवाह, बोक्सी प्रथा जस्ता सामाजिक कुरिति, कुसंस्कार एवं रुढिवादी परम्पराको अन्त्य गर्न सांस्कृतिक सुधार कार्यक्रमलाई विद्यालय स्तरबाटै सुरुवात गरिनेछ ।

१५३. महिला विरुद्ध हुने घरेलु हिंसा अन्त्य गर्न तथा उनीहरुको घरेलु श्रमको मौद्रिक मुल्यमा मुंल्याङ्कन गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै आवश्यक संरचनागत व्यवस्था गरिनेछ ।

१५४. महिला बालबालिका तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरु, अल्पसंख्यक समूदायको लागि लैगिक समानता एवं सामाजिक समावेशीकरण (**Gender Equality and Social Inclusion**) का विशेष कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१५५. लक्षित वर्गको उत्थानका लागि गाउँपालिका स्तरिय लक्षित वर्ग उत्थान समिति गठन गरी आर्थिक सामाजिक उत्थानका कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१५६. लैंगिक हिंसाको पहिचान तथा यससँग सम्बन्धी मौजुदा कानून ऐन तथा नियमावली बारे जानकारी गराउने अन्तरक्रिया, अभिमुखिकरण तथा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१५७. लैंगिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालनमा ल्याई पीडितलाई आवश्यक राहत सहायता र पुनर्थापनाका कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१५८. बाल विवाह अन्त्य गर्ने रणनीतिक योजना अनुरुप कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याई बाल विवाह मुक्त स्थानीय तह घोषणा गरिनेछ ।

१५९. बालबालिका माथि हुने सबै किसिमका हिंसा न्यूनिकरण गरी संरक्षण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याई स्थानीय तह सञ्चालन प्रक्रियामा बालबालिकाको उपयुक्त सहभागिता सुनिश्चित गरी बालमैत्री स्थानीय तह प्रोत्साहन कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

१६०. अपांगता भएका व्यक्तिलाई समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई "ग" वर्ग अन्तर्गतका अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई दिइदै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई निरन्तर दिइने छ । साथै सबै किसिमका अपांगता भएका व्यक्तिहरुको जीवनयापन सहजीकरणका लागि आवश्यक सामग्री वितरण तथा आयआर्जनमुखि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

१६१. महिला तथा बालबालिकामाथि घट्न सक्ने सम्भावित हिंसाजन्य घटनालाई प्रतिकार गर्न सक्ने क्षमता अभिवृदि गर्ने अभिप्रायका साथ आत्मरक्षा कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।

१६२. दलित समुदायको सहभागितामा दलित समुदायसग गाउँपालिका कार्यक्रमको कार्यविधि वनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म जोखिम तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१६३. बहुप्रकोप जोखिम आकलनमा आधारित भई यस सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्दै बहुप्रकोप जोखिम आकलन तथा नक्सांकनका आधारमा विपद् पूर्व तयारि तथा प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१६४. वडागत रुपमा पहिचान गरी विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएका विपद् सम्बन्धी स्वंयसेवकहरुको दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम संचालनमा ल्याइनेछ ।

१६५. विपद पश्चातको क्षति न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभको लागि स्थानीय तहको क्षमता विकास गरी स्थानीय तहसम्म उद्धार एवम् राहत सामग्रीको रणनीतिक मौज्दात (Strategic Storage) कायम राखी भण्डारण तथा वितरण प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१६६. जोखिम तथा विपद व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिका तथा वडा स्तरमा गठित विपद् व्यवस्थापन समितिहरुलाई स्रोत साधनयुक्त बनाई क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । प्रत्येक वडामा विपद् प्रतिकार्य स्वयंसेवक समिति गठन गरिनेछ ।

१६७. विपद् पूर्व, विपदको समय तथा विपद पश्चातको समयमा धनजनको क्षति कम गर्न, सकेसम्म चाँडो पुनस्थापना गर्न जनचेतना फैलाई आवश्यक संरचनागत व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्नका निमित्त अन्य गैर सरकारी संस्थाहरुसँगको साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१६८. स्थानीय विपद व्यवस्थापन निकायहरु (उपभोक्ता समिति तथा प्राविधिकहरुलाई) सडक निर्माण लगायतका मानवीय गैरप्राकृतिक क्रियाकलापहरुबाट सृजना हुने पहिरो लगायतका जोखिम प्रतिकार्य सम्बन्धी अभिमूखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१६९. सम्भावित जोखिमका क्षेत्रमा क्षति कम गर्ने तथा पुनस्थापनाका लागि पालिकामा आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना गरिनेछ । हरेक वडामा आपत्कालिन सुरक्षा केन्द्रहरु क्रमागत रुपमा स्थापना गर्दै लगिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म उद्योग तथा वाणिज्य सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१७०. गाउँपालिका भित्र उद्योग धन्दा स्थापना एवं व्यवसाय प्रवर्द्धनको लागि लगानी मैत्री वातावरणको निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

१७१. लघु उद्यमको स्थापना मार्फत उद्यमशीलताको विकास गर्न उपयुक्त प्रस्तावपत्रको आधारमा लघुउद्यम सहुलियत ऋणको व्यवस्था गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१७२. उत्पादनमुलक क्षेत्रमा संयुक्त लगानी, सेयर खरिद तथा नयाँ उद्योग स्थापनाका लागि लगानी कोषको स्थापना गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म कानून निर्माण तथा न्याय सम्पादन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१७३. कानूनको नजरमा सबै समान हुन्छन् भन्ने सिद्धान्त अनुरुप छिटो कानूनी उपचार तथा न्याय प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१७४. असहायहरुलाई न्याय दिलाउनका लागि असहाय न्यायकोष मार्फत उपयुक्त व्यवस्था गरिनेछ र न्यायिक समितिको, क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक कार्यहरुको थालनी गरिनेछ ।

१७५. प्रत्येक मेलमिलाप केन्द्रहरुलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ साथै मेलमिलापकर्ताहरुको लागि तालिम तथा खाजा खर्चको व्यवस्था गरिनेछ ।

१७६. आवश्यकताको पहिचान गरी दैनिक कार्य सञ्चालनका लागि उपयुक्त ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि तथा मापदण्डहरु निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।

१७७. अशक्त विपन्न महिलाहरुको लागि न्यायमा पहुँच स्थापित गर्न कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म ऊर्जा सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१७८. बायोग्यास तथा सुधारिएको चुलो, विद्युतीय चुलो, बायोब्रिकेट जस्ता किफायती जैविक ऊर्जाको प्रवर्द्धन एवम् विस्तार गर्दै दाउराको प्रयोगलाई क्रमशः कम गर्दै लगिने छ ।

१७९. जैविक स्रोतको समुचित व्यवस्थापनबाट ऊर्जा उत्पादन गर्न प्रविधि र प्रणालीको विकास तथा विस्तार गरिनेछ ।

१८०. कृषि तथा पशुपन्क्षीको जैविक पदार्थको उपयोग गरी बायोग्यास प्लान्ट प्रवर्द्धनको कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१८१. दिगो एवं अनन्त ऊर्जाको स्रोतको रुपमा रहेको सौर्य ऊर्जाको उत्पादन र प्रयोगलाई थप व्यवस्थित गर्दै बजार क्षेत्र तथा बाक्लो बस्तीहरुमा सोलार वत्तिको थप व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

१८२. जीवनको गुणस्तर (Quality of Life) अभिबृद्धि गर्न आवश्यक न्यूनतम ऊर्जाको उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१८३. कठिन भौगोलिक परिस्थिति तथा यातायात सञ्चालिकरणको समस्यका कारण बैंकिङ प्रणाली मार्फत वितरण गर्दै सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनका लागि विशेषतः ज्येष्ठ नागरिक तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई घुम्ति सेवा अन्तर्गत वडा मार्फत भत्ता वितरण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउन लक्ष्मी बैंक सँग समन्वय गरिनेछ ।

१८४.ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ताको सुविधा लिइरहेका व्यक्तिहरुको लगत अद्यावधिक तयार गरी परिचय पत्र वितरणको कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

१८५. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी कार्यहरु **Online** प्रणाली मार्फत सञ्चालन गरी समय सापेक्ष चुस्त दुरुस्त बनाउनका लागि जनशक्तिलाई तालिम तथा पुनर्ताजगी तालिम सञ्चालन गरिनेछ । सो का लागि आवश्यक मातहतका सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरुमा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१८६.सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी कार्यहरु सम्बन्धित निकायमा समयमै दर्ता/अद्यावधिक गराउन गाउँपालिका सरहद भित्रका टोलटोलमा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अव म श्रम तथा रोजगारीसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१८७.महामारीका कारण रोजगारी गुमाएका श्रमिक, साना किसान, असहाय व्यक्ति, गरिब तथा विपन्न वर्गका परिवारलाई लक्षित गरी स्वास्थ्य, शिक्षा, सीप विकास तालिम र रोजगारी एवं आयआर्जन सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१८८.कोभिड — १९ को महामारीका कारण भित्रने बेरोजगारहरुको सम्भावित पङ्क्तिलाई पूर्वाधार विकास घरेलु उद्योग, निर्माण तथा सेवा क्षेत्रमा परिचालन गर्ने कार्यक्रमहरु अगाडि बढाइनेछ ।

१८९.न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्ने गरी प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लगायतका विशेष कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरिनेछ । सोही प्रकृतिको तामाकोशी रोजगार कार्यक्रम पनि सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१९०. स्थानीय महिलाहरुलाई सहकारी तथा गैरसरकारी संस्थामा आबद्ध गराई सीपविकास कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१९१. गाउँपालिकाको रोजगार सेवा केन्द्रमा दर्ता भएका बेरोजगार व्यक्तिलाई न्युनतम रोजगारीको प्रत्याभुति गर्नका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना सञ्चालन गरी श्रममुलक आयोजना मार्फत समुदायको विकास सँगै दिगो विकासमा जोड दिइनेछ ।

१९२. युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजनाबाट रोजगार सेवा केन्द्रको रोजगार व्यवस्थापन सुचना प्रणालीमा दर्ता भएका बेरोजगार युवाहरुलाई श्रममुलक आयोजना मार्फत विकास निर्माणको कामबाट रोजगारी सिर्जना गर्न तर्फ जोड दिइनेछ ।

१९३. बेरोजगारहरुको ज्ञान, सीप योग्यता, अनुभव र बजारको मागका आधारमा आवश्यक पर्ने सिप विकास तालिमको पहिचान गरी सम्बन्धित तालिम केन्द्रमा सिफारिस गरिनेछ ।

१९४. गाउँपालिकाको विकास निर्माणको काममा रोजगारदाताहरुलाई रोजगार सेवा केन्द्रको रोजगार व्यवस्थापन सुचना प्रणालीमा दर्ता भएका श्रमिकहरुलाई रोजगार प्रदान गर्ने रोजगार दाताहरुसँग सहकार्यमा जोड दिइनेछ ।

१९५. रोजगारीको सम्भावनाको अध्ययन, सीपमुलक तालिम नयाँ रोजगारी सिर्जना जस्ता विषयहरुमा विभिन्न गैरसरकारि र निजि क्षेत्र सँग सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।

१९६.विकास निर्माणको काम दिगो बनाऔं श्रममुलक आयोजना मार्फत रोजगारी सिर्जना गरौं भन्ने अवधारणका साथ श्रम र रोजगार कार्यक्रमको सुरुवात गरी हरेक वडाको सडक सरसफाइमा श्रममुलक आयोजनाबाट थप रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म सार्वजनिक प्रशासन सुशासन सञ्चालन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१९७.सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, जनमुखी, उत्तरदायी बनाउन नागरिक समाज लगायत बहुसरोकारवालाहरुको निगरानी बढाइनेछ।

१९८.सेवा प्रवाहको प्रभावकारीता मापनका लागि कार्यसम्पादन सूचकको व्यवस्थापन गरी दण्ड र पुरस्कारको उचित र प्रभावकारी व्यवस्था गरिनेछ ।

१९९.सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सदाचारिता अभिवृद्धिका लागि भ्रष्टाचारबिरुद्धको शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ।

२००.आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रमा विशेष योगदान पुऱ्याउने गाउँपालिका भित्रका व्यक्तिहरुलाई सम्मान कार्यक्रम गरिनेछ ।

अन्त्यमा, ***"तामाकोशी गाउँपालिकाको समृद्धिको आधार, कृषि, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य, जलश्रोत तथा पूर्वाधार"*** को हाम्रो महान अभियानमा प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष रुपले साथ र सहयोग गर्नुहुने केन्द्र तथा प्रदेश सरकार, गाउँपालिका परिवार, राजनीतिक दलहरु, सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरु, समाजसेवी तथा वुद्धिजिवीहरु, कर्मचारी लगायत सम्पूर्ण सहयोगी मनहरुलाई हृद्धयदेखि धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै जनचाहना अनुरुप नागरिकको घर दैलोमा सेवा प्रवाह गर्न आधारस्तम्भको रुपमा रहेको स्थानीय तहको भूमिकालाई अझ मजबुत बनाउने कार्यमा आगामी दिनहरुमा पनि सम्बन्धित सबैको साथ, समन्वय तथा सहकार्यको अपेक्षा गर्दछु ।

तामाकोशी गाउँपालिकाको (बजेट अधिवेशन) को
पहिलो बैठक मितिः २०७९/०३/१० बाट पारित